

दुग्ध विकास संस्थान केन्द्रीय कार्यालय, लैनचौर

संस्थानको अधिकृत स्तर तह ६ प्रशासन सेवा “लेखा” समूहको सहायक लेखा अधिकृत/नायव खजाञ्ची तथा “प्रशासन” समूहको शाखा अधिकृत/सहायक बजार अधिकृत पदको लागि हुने खुल्ला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परिक्षाको पाठ्यक्रम ।

यस पाठ्यक्रमलाई तीन पत्रमा विभाजन गरिएको छ जसमध्ये प्रथम पत्र र द्वितीय पत्र प्रशासन तथा लेखा समूहका दुवै समूहको लागि एउटै हुनेछ र तृतीय पत्रको पाठ्यक्रम दुवै समूहका विभिन्न पदको लागि पद अनुसार बेग्लाबेग्लै तोकिएको छ ।

लिखित परिक्षाको माध्यम राष्ट्रभाषा नेपाली हुनेछ ।

पाठ्यक्रमको स्वरूप :-

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	समय	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अंकभार
प्रथम पत्र	सामान्य ज्ञान	७०	२ घण्टा	छोटो छोटो उत्तर	२०	७०
द्वितीय पत्र	संगठित संस्थाको व्यवस्थापन	७०	३ घण्टा	विषयगत (क) लामो उत्तर (ख) छोटो उत्तर	२ ८	३० ४०
तृतीय पत्र	सेवा सम्बन्धी	७०	३ घण्टा	विषयगत (क) लामो उत्तर (ख) छोटो उत्तर	२ ८	३० ४०

विस्तृत :-

प्रथम पत्र :- सामान्य ज्ञान

- नेपालको प्राकृतिक, राजनैतिक र भौगोलिक ज्ञान; ऐतिहासिक घटना र व्यक्तित्वहरु; साहित्य, संगित, धर्म, कला र संस्कृति; खेलकूद एवं मनोरञ्जन, राजनैतिक व्यवस्था, आर्थिक तथा वैज्ञानिक उन्नति, परराष्ट्र नीति, अन्तराष्ट्रिय सम्बन्ध एवं समसामयिक घटनाहरु ।
- छिमेकी मुलुकहरुको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सामाजिक, धार्मिक, सांस्कृतिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, राजनैतिक र खेलकूद एवं समसामयिक घटनाहरु ।
- सार्क सम्बन्धी ।
- विश्वका ऐतिहासिक तथा समसामयिक घटना सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।

द्वितीय पत्र :- संगठित संस्थाको व्यवस्थापन

- नेपालमा संगठित संस्थाको उद्देश्य, उत्पत्ति, विकास र यसको उपादेयता ।
- नेपालमा सार्वजनिक प्रशासनको उद्देश्य, महत्व र विकास ।
- सार्वजनिक उत्तरदायित्वका किसिम, चुनौती र उत्तरदायित्व बढाउने उपायहरु ।
- नेपालको संगठनात्मक प्रशासनिक ढाँचा ।
- नेपालको संवैधानिक अङ्गहरु र ती निकायहरुको भूमिका ।
- संगठनको निर्णय गर्ने प्रक्रिया ।

७. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन ।
८. दुग्ध उद्योगमा संकट व्यवस्थापन ।
९. द्वन्द्व व्यवस्थापनको अर्थ, द्वन्द्वका कारण, यसका सकारात्मक तथा नकारात्मक पक्षहरु र समाधानका उपायहरु ।
१०. तनाव व्यवस्थापनको प्रकृति, कारण, श्रोत र समाधानका उपायहरु ।
११. कम्प्यूटर सम्बन्धी व्यवहारिक ज्ञान ।

तृतीय पत्र :- सेवा सम्बन्धी (लेखा समूहको) सहायक लेखा अधिकृत पदको लागि)

१. संगठित संस्थाहरुको बजेट तर्जुमा र सो सम्बन्धी आधारभूत बुँदाहरु ।
२. नेपालको बैकिङ्ग व्यवस्था, कार्यालय तथा बैंकहरु बीच सरोकार पर्ने विषय र कार्यहरु ।
३. संगठित संस्थाको वित्तीय लेखा प्रणाली ।
४. कम्प्यूटर लेखा प्रणाली सम्बन्धी व्यवहारिक ज्ञान ।
५. व्यवसायिक लेखा सम्बन्धी सैद्धान्तिक एवं व्यवहारिक जानकारी । यसमा व्यवहारिक प्रश्न पनि सोध्न सकिने छ । विशेष गरी जनरल भौचर, ट्रायल ब्यालेन्स, नगद प्रवाह, पूँजी प्रवाह (Cash and Fund Flow), व्यापार वा उत्पादन खाता, नाफा नोक्सान हिसाब, वासलात, मूल्य विश्लेषण र लेखा परिक्षणका सिद्धान्त एवं उपलब्धीमूलक लेखा परीक्षण सम्बन्धी प्रश्नहरु समावेश हुनेछन् ।
६. महालेखा परीक्षक र महालेखा नियन्त्रकको कार्यालयको काम कर्तव्य र अधिकार ।
७. ऐन नियमहरु :-
 - (क) नेपालको संविधान २०७२ सम्बन्धी जानकारी
 - (ख) सरकारी रकम असुल फछ्यौट ऐन, २०२५
 - (ग) लेखा परीक्षण ऐन, २०१८
 - (घ) संस्थान ऐन, २०२१
 - (ङ) मुलुकी ऐन, २०२० (कागज जाँच, बांकी नतिर्नेको, जमानीको र अदालती बन्दोवस्तका महलहरु)
 - (च) पेशकी फछ्यौट नियमहरु, २०३१
 - (छ) संस्थानको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियमावली, २०६६
 - (ज) संस्थानको कर्मचारी प्रशासन विनियमावली २०६३ (संशोधन सहित)
 - (झ) सरकारी रकम असुल फछ्यौट नियमहरु, २०२७
 - (ञ) भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
 - (ट) सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ तथा नियमावली

तृतीय पत्र :- सेवा सम्बन्धी (प्रशासन समूहको सहायक बजार अधिकृत/शाखा अधिकृत पदको लागि)

१. दुग्ध विकास संस्थानको उद्देश्य र क्रियाकलापहरु ।
२. कर्मचारी प्रशासन सम्बन्धी ज्ञान (संगठन, अनुशासन, तालिम, नेतृत्व, उत्प्रेरणा (Motivation) आचार संहिता, तलब सुविधा, बढुवा र अवकाश ।
३. भण्डार तथा बजार व्यवस्थापन सम्बन्धी ज्ञान ।
४. नेपालको आर्थिक विकासमा दुग्ध उद्योगको भूमिका ।
५. नेपालको आवधिक विकास योजनाको जानकारी ।
६. दुग्ध उद्योगकमा सहकारी संलग्नता र सम्भाव्यता ।

ऐनहरु :-

- (क) मुलुकी ऐन, २०२० (कागज जाँच, बांकी नतिर्नेको, जमानीको र अदालती बन्दोबस्तका महलहरु)
- (ख) नेपालको संविधान २०७२ सम्बन्धी जानकारी
- (ग) संस्थान ऐन, २०२१
- (घ) कम्पनी ऐन, २०६३
- (ङ) भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९
- (च) स्थानिय प्रशासन ऐन, २०२८
- (छ) संस्थानको कर्मचारी प्रशासन विनियमावली, २०६३ (संशोधन सहित)
- (ज) स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन, २०५५
- (झ) सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ तथा नियमावली
- (ञ) नेपालको संवैधानिक विकासक्रम
- (ट) आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियमावली २०६६

तृतीय पत्र : - सेवा सम्बन्धी (लेखा समुहको खजाञ्ची उप समुहको नायव खजाञ्ची पदको लागि)

भाग (ख) - सेवा सम्बन्धी

- १. व्यवहारिक लेखा प्रणाली (भौचर, चेक बुक, लेजर) बारेको ज्ञान ।
- २. बैकिङ्ग कारोबार सम्बन्धी (बैंक खाता, चेक ड्राफ्ट, ट्रान्सफर जमानत) ज्ञान ।
- ३. कम्प्युटर लेखा प्रणाली सम्बन्धी व्यवहारिक ज्ञान ।
- ४. मुचुल्का, वारिसनामा, रसिद, भर्पाई, गोश्वारा भौचरको ज्ञान ।
- ५. संस्थान ऐन, २०२१
- ६. संस्थानको कर्मचारी प्रशासन विनियमावली, २०६३ (संशोधन सहित)
- ६. संस्थानको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी विनियमावली, २०६६
- ७. सार्वजनिक खरीद ऐन, २०६३ तथा नियमावली
- ८. नेपालको संवैधानिक विकासक्रम
- ९. नेपालको संविधान २०७२ सम्बन्धी जानकारी

द्रष्टव्य : यो पाठ्यक्रमको तृतीय पत्रमा परेको ऐन परिक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडी संशोधन भएको खारेज भएको जतिको हकमा संशोधित वा खारेज भै कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेका बुझ्नु पर्दछ ।